

Debat: Kuhn selv

Af Professor, dr.phil. David Favrholt

I et indlæg i WA 16.-22. september harcelerer Claus Emmeche over min kritik af Kuhn (se WA 2.-8. september). Emmeche bruger halvanden spalte på at forsvare faget videnskabsteori – som om jeg var imod. Selvfølgelig er jeg ikke det. Min kritik går alene på, at Kuhn fylder for meget i de forskellige kurser i videnskabsteori og bør nedtones og eventuelt helt stryges i de gængse fremstillinger og pensa. Dels fordi Kuhn leverer et på alt for mange punkter fejlagtigt billede af fysikkens historie, dels fordi han forleder mange til relativisme og ekstrem social konstruktivisme.

»Kuhn kan ikke tages til indtægt for den ekstreme relativisme,« og »Kuhn selv lagde afstand til de mere radikale udlægninger af hans teori,« skriver Emmeche. Ja, det sker jo, at en forsker fremsætter en teori, hvis konsekvenser han som privatmand ikke bryder sig om (Max Planck er et godt eksempel). Jeg diskuterede i sin tid i flere omgange den sag med Kuhn, og han kunne udmærket se, at hans ide om de inkommensurable paradigmer førte til relativisme. Og det havde han det ikke godt med, fordi han i sine ufilosofiske stunder naturligvis mente, at megen naturvidenskab er sikker viden. Der er ikke tale om, at jeg »skematiserer« Kuhn eller skyder en »stråmand« ned, som Emmeche insinuerer. Konsekvensen af Kuhns videnskabsteori er relativisme og ekstrem social konstruktivisme. Det indså han selv, og det havde han det ikke godt med. Han forsøgte selv at modificere sine oprindelige formuleringer, men uden held. Den depræci-

sering, han derved rodede sig ud i, burde egentlig føre til, at han opgav sin hele teori, og det ville han ikke. Angående Troels Kardells indlæg i samme nummer af WA kan jeg kun sige, at jeg stort set er enig med ham i, at Poppers videnskabsteori er langt mere interessant end Kuhns. Poppers kritik af Kuhn er i øvrigt to the point (i Lakatos & Musgrave: Criticism and the Growth of Knowledge). Men at Kuhns betragtninger skulle stemme med Niels Stensens pionerforskning, kan man kun mene, hvis man udvander Kuhns teorier til, at al nytænkning indebærer paradigmeskift, og det mente Kuhn bestemt ikke.

Til Niels Fleckner Hansens kommentar i WA 9.-15. september: Det er vel rigtigt, at Kuhns paradigmebegreb i et vist omfang kan anvendes på humaniora og samfundsvidenskab. Men Fleckner Hansen synes at mene, at kritikken af Kuhn indebærer, at vi glemmer, »at videnskabelige teorier er tanker på vandring, og at fysikkens verdensbillede sandsynligvis vil se anderledes ud om 200 år.« Det vil det sikkert, men det er jo ikke sådan, at nye landvindinger annullerer den viden, vi har. Kvantemekanikken har for eksempel ikke medført den klassiske mekaniks undergang, men blot vist, at denne har et begrænset anvendelsesområde (ved store energiværdier i forhold til Plancks konstant). Det er denne erkendelsesteoretiske klargørelse, man finder hos Niels Bohr – og som Kuhn desværre aldrig forstod.